

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil **IQTISODIYOT** **TARAQQIYOT** va

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 630 sahifa.
E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjaye'vich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalendarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriye'va Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	296
Avazov Ilxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	301
Axrorov Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	309
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	314
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	319
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	325
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	330
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	334
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.....	339
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	343
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	348
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	352
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	356
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari.....	360
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarining moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari.....	366
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati.....	371
Xodjayev Anvar Rasulovich	
Transport Decarbonization Strategy.....	377
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish.....	382
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari.....	387
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	

KORXONALARDA BENCHMARKETING STRATEGIYALARINI QO‘LLASHNING IJTIMOIIY- IQTISODIY MEXANIZMLARI

Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna

Buxoro davlat universiteti Iqtisodiyot kafedrasida katta o‘qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqola korxonalarda benchmarketing, uning alohida xususiyatlari, benchmarketingni korxonalar faoliyatiga qo‘llashning kamchiliklari va afzalliklari, korxonada benchmarketingni qo‘llashning uslubiy asoslariga doir tahliliy ma‘lumotlar keltirilgan.

Kalit so‘zlar: Benchmarketing, taqqoslash, SWOT tahlili, PEST tahlili, samaradorlik, innovatsiyalar, marketing strategiyalari.

Abstract: This article presents analytical information about benchmarketing in enterprises, its features, disadvantages and advantages of applying benchmarketing in the activities of enterprises, as well as the methodological basis for the use of benchmarketing in enterprises.

Key words: benchmarketing, comparison, SWOT-analysis, PEST-analysis, efficiency, innovation, marketing strategies.

Аннотация: В данной статье представлены аналитические сведения о бенчмаркетинге на предприятиях, его особенностях, недостатках и преимуществах применения бенчмаркетинга в деятельности предприятий, а также методические основы использования бенчмаркетинга на предприятиях.

Ключевые слова: бенчмаркетинг, сравнение, SWOT-анализ, PEST-анализ, эффективность, инновации, маркетинговые стратегии.

KIRISH

Benchmarketing, korxonalar orasidagi muloqot va aylanma muhokama qilish bo‘lib hisoblanadi. Bu usulda, bir korxonada boshqa bir korxonadan ma‘lumotlarni olishi va ularni o‘z faoliyatlariga qo‘llay olishi mumkin¹. Ko‘pgina yirik xorijiy korxonalarda o‘zini isbotlagan innovatsion rivojlanishni boshqarishning samarali vositasi bu benchmarketing hisoblanadi. Benchmarketingning mohiyati o‘z korxonangiz ish faoliyatini raqobatchilar va eng yaxshi tashkilotlar faoliyati bilan o‘rganish hamda solishtirish, so‘ngra ularning muvaffaqiyatli tajribasini qo‘llashdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

Benchmarketing xorijiy tadqiqotchilarning ko‘plab ishlarida muhokama qilingan. Benchmarketingning nazariy va amaliy asoslari bir qator xorijiy olimlar R. Kemp, B. Andersen, G. Watson, J. Evans, F. Kotler, GT Terry, R. Domelio, V. Starikova, E.A.Mikhailova, I.P. Danilova, T.V. Danilova, D.V. Maslova, I.T. Balabanova, T.G. Golubeva, O.N.Eliseeva, M.R. Mixaylova va boshqalarning ilmiy tadqiqot ishlarida bevosita ochib berilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot davomida mamlakatimizda erkin iqtisodiy zonalarni tashkil etilishi uchun mavjud modellar tahlili o‘tkazildi unda guruhlash, taqqoslama tahlil, statistik tahlil kabi metodlardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Lekin mamlakatimizda bu tadqiqot kam o‘rganilgan bo‘lib, xalq xo‘jaligi tarmoqlarida bu kabi marketing strategiyalaridan foydalanish alohida ahamiyat kasb etadi.

1 file:///C:/Users/user/Downloads/organizatsiya-benchmarkinga-na-predpriyatyah-avtomobilnoy-promyshlennosti.pdf

Benchmarking korxonalar bozorining boshqa ishtirokchilari tajribasini o'zlashtirib, sohadagi raqobatbardosh mavqeyini yaxshilash imkonini beradi. Bu jarayonda bir qator muammolar ko'zga tashlanadi.

1-jadval: Benchmarkingni korxonalar faoliyatiga qo'llash: kamchiliklar va afzalliklar

Benchmarkingni korxonalar faoliyatiga qo'llashdagi kamchiliklar	Benchmarkingni korxonalar faoliyatiga qo'llashning afzalliklari
Ma'lumotlarni olishning qiyinchiligi	Ish faoliyatini takomillashtirish imkoniyati
Ma'lumotlarning faoliyatga xato qo'llanilishi	Nazorat va rivojlanish imkoniyati
Korxonalar bilan solishtirishda har bir sohaning unikal va faol ekanligi	Korxonaning tezroq rivojlanish imkoniyati
Tadqiqotlardagi tajribaning yetishmasligi	Raqobatchi korxonalar iqtisodiy o'sish omillaridan foydalanish imkoniyati

*Birinchi*dan, amalda raqobatchilar tomonidan qo'llaniladigan ish usullari va texnologiyalari haqida mutlaqo to'liq ma'lumot olish juda qiyin. Bundan tashqari, korxonalar bunday ma'lumotlarga ega bo'lsa ham, ma'lumot resurslar (moddiy, intellektual, insoniy, tashkiliy) yetishmasligi, shuningdek, bozorlar va biznesning o'ziga xos xususiyatlarining mavjudligi sababli boshqa bironing tajribasini to'liq takrorlash mumkin emas.

*Ikkinchi*dan, taqqoslashning o'ziga xos xususiyati tashkilotning doimiy takomillashuviga yordam beradigan vosita sifatida, uning yuqori samaradorligida ifodalangan, uning ijodiy tarkibiy qismidir.

Har qanday korxonalar faoliyatida benchmarking strategiyasini amalga oshirish uchun marketologlar guruhidan iborat bo'lgan jamoa tuzilishi va loyihalardan iborat bo'lgan tadqiqot materiallardan unumli foydalanish kerak. Aynan tadqiqotlar va ijodiy fikrlashning sinergiyasi korxonalar Benchmarking orqali eng yaxshi natijalarga erishish imkonini beradi.

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, Benchmarking asosan jahon standartlari va jahon bozorini boshqaradigan xorijiy hamkorlar bilan hamkorlik qiluvchi yirik korxonalar tomonidan qo'llaniladi. Eng yirik korporatsiyalar, shu jumladan, oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqaruvchilari raqobatdosh ustunliklarni izlashda o'z kuchlarini yangi boshqaruv usullarini izlash va ishlab chiqishga yo'naltiradilar. Ushbu tadqiqotlar global xarakterga ega bo'lib, eng muvaffaqiyatli yechimlar menejmentda alohida sohalarga aylanadi va ular uchun nazariy hamda uslubiy asoslar ta'minlanadi².

Shu munosabat bilan biz sanoat korxonalarida benchmarkingni qo'llashning alohida xususiyatlarini ko'rib chiqdik.

2-jadval: Korxonada benchmarkingni qo'llashning uslubiy asoslari³

Benchmarking jarayonining bosqichlari	Benchmarking vazifalari	Amaliy masalalarni yechish usullari
Rejalashtirish	Korxonaning tashqi va ichki muhitini baholash, yaxshilash yo'nalishlarini aniqlash	1. SWOT tahlili; 2. PEST tahlili 3. M. Porterning "Raqobatning beshta kuchi" modeli bo'yicha 4. Tito Kontining tashkiliy o'z-o'zini baholash modeli va boshqalar;
Qidiruv	Benchmarkingning mazmuni	Taqqoslash obyektlarini ustuvorlik bo'yicha tartiblash usuli
	Ma'lumotlarni solishtirish turini tanlash	Sintez usuli

Biz korxonalar faoliyatini inovatsion tahlil qilishda SWOT tahlili va PEST tahlili yo'nalishlaridan foydalandik. Biznesga shartli ravishda ikki faktorga bo'linadi va ularga turli omillar ta'sir qiladi:

- mikromuhit: xaridorlar, yetkazib beruvchilar, raqobatchilar, kreditorlar;
- makromuhit: hukumat faoliyati, tabiat hodisalari, jamiyat holati.

PEST tahlili – bu tashkilot faoliyatiga ta'sir ko'rsatadigan makro muhitning barcha omillarini yagona tizimga to'plashning oddiy usuli hisoblanadi. Bu usul uzoq muddatli rejalashtirish uchun alohida yoki SWOT tahlili bilan birgalikda ishlatilishi mumkin. Keyin ish natijalari SWOT jadvalidagi tahdid va imkoniyatlarning asosini tashkil etadi.

2 <https://www.dissercat.com/content/mekhanizm-primeneniya-benchmarkinga-v-mezhdunarodnoi-promyshlenni-kooperatsii-predpriyatii->

3 <https://nauchkor.ru/pubs/issledovanie-faktorov-vliyayuschih-na-razvitie-praktiki-benchmarkinga-na-dalnem-vostoke-5b8e-d58a7966e1073081bd89>

Tahlil qilish sabablari:⁴

- bozordagi sharoitlar, imkoniyatlar, tahdidlar to'g'risida aniq tasavvurga ega bo'lish;
- biznesni rivojlantirish strategiyasini aniqlash;
- raqobatlashish usulini tanlash;
- xatarlarni boshqarish.

PEST tahlili to'rtta omil guruhining qisqartmasi hisoblanadi:

P – siyosiy;

E – iqtisodiy;

S – ijtimoiy-madaniy;

T – texnologik.

PEST tahlili⁵ (siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va texnologik) bu bozorda yanada raqobatdosh bo'lish uchun tashkilotning faoliyatiga ta'sir etuvchi asosiy tashqi omillarni baholaydigan boshqaruv usuli. Qisqartma tomonidan ta'riflanganidek, ushbu to'rtta yo'nalish ushbu model uchun asosiy o'rinni egallaydi.

PEST tahlili siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va texnologik jihatlarni anglatadi.

Ushbu turdagi tahlil korxonaning daromadliligiga ta'sir qilishi mumkin bo'lgan tashqi omillarni aniqlash uchun ishlatiladi. Umuman olganda, bu makro hodisalarning ta'sirini boshdan kechiradigan katta tashkilotlar bilan yanada samaralidir. PEST tahlili odatda kuchli, zaif tomonlar, imkoniyatlar va tahdidlarni anglatuvchi SWOT tahlillari bilan birgalikda qo'llaniladi.

3-jadval: "Logistic mobile" oilaviy korxonasining SWOT tahlili

Kuchli tomonlar	1. Oilaviy korxonalar raqobatchisi "Komfort tekstil" korxonalar tarmog'iga nisbatan kuchli tomoni bu uning boshqa ko'pgina tarmoqlarda faoliyat yuritishni tashkil qilish yo'lga qo'yilgan. 2. Oilaviy tadbirkorlikda xususiy biznesni erkin holda tashkil qilishda va franshiza bilan ish ko'rishga, franchayzing tarmog'i orqali samaradorlikka erishish mumkin.
Kuchsiz tomonlar	1. Oilaviy korxonalar raqobatchilarga nisbatan qish mavsumida yozgi mavsumga qaraganda logistic xizmatlardan cheklangan miqdorda qabul qilishi. 2. Maxfiy ma'lumot berish natijasida raqobatchilarga ("Komfort tekstil") ma'lumotlarni yo'qotish xavfi;
Imkoniyatlar	Cheklanmagan miqdorda o'z xizmat turlarini ko'paytirishi mumkin.
Xavf-xatar	1. Tijorat sirlarni oshkor qilishi yoki boshqa tadbirkorlarga o'tib ketishi. 2. Tadbirkor tomonidan shartnoma bekor qilinishi xavfi;

4-jadval: "Logistic mobile" oilaviy korxonasining PEST tahlili

P- Siyosiy omili	O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Transport to'g'risida"gi Qonun(O'RQ-706-son, 09.08.2021-y.) Prezident tomonidan imzolandi. Qonunga ko'ra, avtomobil, havo, temir yo'l, suv, elektr transporti, metropoliten va transport infratuzilmasi obyektlari O'zbekistonning yagona transport tizimini tashkil etadi. Transport-logistika markazlari ularga har qanday turdagi transportda kirib kelayotgan hamda olib chiqilayotgan yuklarni omborga joylashtirish, saqlash, ularga ishlov berish, qayta ishlash, qadoqlash va taqsimlash bo'yicha xizmatlar ko'rsatadi.
E- Iqtisodiy omili	Korxonada 2023-yilda davri boshiga jami foyda 384043.19 ming so'mni tashkil qilgan bo'lib 2023-yilda davr oxiriga kelib esa 1231507.4 ming so'mni tashkil qilgan. Hisobot davri oxiriga kelib, davr boshiga nisbatan qarasaq 220,7% o'sgan bunga sabab mahalliy bozorni ishonchiga kirgani va raqobatchilariga nisbatan ("Komfort tekstil") har bir xizmat uchun bonusli chegirmalar mavjudligi.
S- Ijtimoiy omili	Logistik xizmatlar yo'nalishidagi universitet bitiruvchilarini ish bilan ta'minlab kelmoqda (o'rtacha yiliga 20-25ta)
T- Texnik omili	2023-yil logistik tarmog'ida ishlaydigan firmaning xodimlari uchun kiyimlar ishlab chiqarish minisehi, chet elga qishloq xo'jalik mahsulotlarini yetkazib berish maqsadida esa korxonaning zamonaviy issiqxonalar tarmog'i tashkil qilindi hamda bu logistik xizmatlar tarmog'ini xarajatlarini qisqartirishga olib keldi.

4 <https://www.techtarget.com/searchcio/definition/SWOT-analysis-strengths-weaknesses-opportunities-and-threats-analysis#:~:text=SWOT%20analysis%20is%20a%20framework,or%20establishing%20a%20business%20strategy.>

5 <https://www.mindonmap.com/uz/blog/what-is-pestel-analysis/>

5-jadval: "Komfort tekstil" oilaviy korxonasi SWOT tahlili

Kuchli tomonlar	1. Oilaviy korxonalar raqobatchisi "Logistic mobile" korxonalar tarmog'iga nisbatan kuchli tomoni bu uning yengil sanoat sohasida 30 yildan ortiq vaqt davomida faoliyat yuritishi tashkil qilish yo'lga qo'yilgan. 2. Oilaviy tadbirkorlikda xususiy biznesni erkin holda tashkil qilishda va chet ellik savdo hamkorlariga egaligi orqali samaradorlikka erishish mumkin.
Kuchsiz tomonlar	1. Oilaviy korxonalar raqobatchilarga nisbatan yil davomida mahsulot ishlab chiqarish jarayonining nisbatan mavsumiyliigi. 2. Maxfiy ma'lumot berish natijasida raqobatchilarga ("Logistic mobile") ma'lumotlarni yo'qotish xavfi;
Imkoniyatlar	Viloyatning tuman va shaharchalarida o'z filiallarini ochish imkoniyatining mavjudligi Korxonalar mahsulotlariga bo'lgan talabning yildan yilga oshib borishi Korxonada ishlab chiqariladigan mahsulotlarning nisbatan boshqa korxonalar mahsulotlariga nisbatan arzonligi va sifatligi
Xavf-xatar	1. Tijorat sirlarni oshkor qilishi yoki boshqa tadbirkorlarga o'tib ketishi. 2. Tadbirkor tomonidan shartnoma bekor qilinishi xavfi;

6-jadval: "Komfort tekstil" oilaviy korxonasi PEST tahlili

P- Siyosiy omili	Prezidentning 16.09.2019-yildagi "Yengil sanoatni yanada rivojlantirish va tayyor mahsulotlar ishlab chiqarishni rag'batlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4453-son qarori qabul qilindi. Qarorga muvofiq shu faoliyat bilan shug'ullanuvchi tadbirkorlarga 2020-yil 1-yanvardan quyidagi soliq imtiyozlari joriy etildi: <ul style="list-style-type: none"> hisobot davri natijalari bo'yicha yalpi tushumning umumiy hajmida tayyor tikuv-trikotaj mahsulotlarining eksporti 60%dan kam bo'lmagan eksport ulushiga ega bo'lgan korxonalar 2023-yil 1-yanvarga qadar mol-mulk solig'ini to'lashdan ozod etiladi; to'qimachilik, tikuv-trikotaj, charm-poyabzal va mo'ynachilik sohalari korxonalarining foyda solig'i bo'yicha soliqqa tortiladigan bazasi 7 yil davomida teng ulushlarda zamonaviy tozalash va kanalizatsiya inshootlarini qurish bo'yicha xarajatlar summasiga kamaytiriladi; chorva mollarini so'yish bo'yicha zamonaviy avtomatlashtirilgan majmualarni ishga tushirayotgan tashkilotlar va terini qayta ishlovchi korxonalar 2023-yil 1-yanvarga qadar yer solig'i to'lashdan ozod etiladi;
E- Iqtisodiy omili	Korxonada 2023-yilda davri boshiga jami foyda 4000 ming so'mni tashkil qilgan bo'lib 2023-yilda davr oxiriga kelib esa 6766 ming so'mni tashkil qilgan, Hisobot davri oxiriga kelib, davr boshiga nisbatan qarasaq 69,15% o'sgan. Bunga sabab mahalliy bozorda 30 yil davomida faoliyat yuritayotganligi, shahar atrofida korxonalar savdo uylarining mavjudligidir.
S- Ijtimoiy omili	Tikuvchilik xizmatlar yo'nalishidagi kasb-hunar kollejlari bitiruvchilarini ish bilan ta'minlab kelmoqda (o'rtacha yiliga 10-15ta)
T- Texnik omili	2019-yildan ishlab chiqarish tarmog'ida ishlaydigan firmaning xodimlari uchun tushlik tashkil qilingan. Xodimlar uchun namozxonalar mavjud. Ishlab chiqarish korxonasida 7 ta bo'limdan tashkil topgan savdo magazinining mavjudligi mijozlarga to'g'ridan to'g'ri mahsulotlarni arzon va qulay miqdorda sotib olish imkonini yaratadi.

XULOSA

So'nggi paytlarda har qanday bozorda korxonalar boshqaruvi samaradorligini oshirish uchun benchmarkingdan foydalanishga e'tibor ortib bormoqda. Korxonalar benchmarkingga bo'lgan aniq qiziqishi asosan mehnat unumdorligini oshirish, aktivlardan samarali foydalanish, mijozlarga xizmat ko'rsatishni yaxshilash va boshqalar bo'yicha bozor talablari bilan izohlanadi.

Shuni ta'kidlash kerakki, benchmarking butun mintaqada, mamlakat va hatto global miqyosda biznesning umumiy darajasini rivojlantirish imkonini beradi. Jahon yetakchilarining ilg'or tajribasini o'zlashtirish korxonalar menejerlariga iqtisodiy rivojlanishning umumiy darajasini makroiqtisodiy miqyosda ko'tarish, o'z korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish imkonini beradi, bu esa pirovard natijada mijozlar ehtiyojlarini qondirish uchun yakuniy mahsulot, ishlar va xizmatlar sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi⁶.

6 <https://nauchkor.ru/pubs/issledovanie-faktorov-vliyayuschih-na-razvitie-praktiki-benchmarkinga-na-dalnem-vostoke-5b8e-d58a7966e1073081bd89>

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. <https://nauchkor.ru/pubs/issledovanie-faktorov-vliyayuschih-na-razvitie-praktiki-benchmarkinga-na-dalnem-vo-stoke-5b8ed58a7966e1073081bd89>
2. <https://www.linkedin.com/pulse/7-essential-steps-crafting-winning-marketing-strategy-khorshidi>
3. <https://www.yourdictionary.com/benchmarking>
4. https://www.researchgate.net/publication/336987730_Mechanism_of_Benchmarking_and_Its_Impact_on_Organizational_Performance
5. <file:///C:/Users/user/Downloads/organizatsiya-benchmarkinga-na-predpriyatiyah-avtomobilnoy-promyshlennosti.pdf>
6. Dilafiruz N. Formation Of Investment Environment Innovative Methods //Центр Научных Публикаций (Vuxdu. Uz). – 2021. – Т. 4. – №. 4.
7. Dilafiruz N. Importance of foreign investments in the development of the digital economy: Narzieva DM International article //Центр Научных Публикаций (Vuxdu. Uz). – 2020. – Т. 1. – №. 1.
8. Dilafiruz N. Importance of foreign investments in the development of the digital economy: Narzieva DM International article //Центр Научных Публикаций (Vuxdu. Uz). – 2020. – Т. 1. – №. 1.
9. Abdullayevna Q. Z., Anvarovich Q. A., Muxtorovna N. D. Theoretical foundations of enhancing the competitiveness of the national economy //Gwalior management academy. – Т. 87. – С. 54.
10. Mukhtorovna N. D., Mukhtorovich N. M. The important role of investments at the macroand microlevels //Economics. – 2020. – №. 2 (45). – С. 8-10.
11. Mukhtorovna N. D. et al. Importance of foreign investments in the development of the digital economy //ResearchJet Journal of Analysis and Inventions. – 2021. – Т. 2. – №. 04. – С. 219-224.
12. Bebudovna B. S., Mukhtorovna N. D. The cost-effectiveness of the use of water resources in agriculture //Вестник науки и образования. – 2020. – №. 23-2 (101). – С. 26-28.